

**Fostering Child-Friendly Legal Environments
through collaborative networks**

Szakpolitikai ajánlás

**A gyermekek védelme a büntetőeljárások
során**

**A bűncselekmények áldozatává
vált gyermekek jogainak
védelme**

**Co-funded by
the European Union**

FOSTER projekt - Fostering Child-Friendly Legal Environments through collaborative networks (101160568 — FOSTER — JUST-2023-JACC-EJUSTICE)

D4.2 teljesítés: Szakpolitikai ajánlás

Szerző: Natasha (Anastasia) Alexopoulou, Európai Alkotmányjogi Központ, Görögország

Közreműködők – Recenzens:

Maria Doichinova, Demokrácia Kutatóközpont, Bulgária

Lux Ágnes, ELTE Társadalomtudományi Központ, Magyarország

Szontagh Veronika Anna, ELTE Társadalomtudományi Központ, Magyarország

Panagiota Fitsiou (P. Sakellariopoulos Társadalompszichiátriai Társaság), Görögország

Miha Hafner, Kriminológiai Intézet, Ljubljana Jogi Kar, Szlovénia

2026. Június

Co-funded by
the European Union

Az Európai Unió támogatásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Bizottság (a támogatást nyújtó hatóság) hivatalos álláspontját. Ezekért sem az Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem vonható felelősségre.

Ez a [Creative Commons Attribution NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) alapján használható.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	3
Összefoglalás.....	5
1. Bevezetés.....	6
1.1 Cél és hatály	6
1.2 A FOSTER-projekt és a szakmai tapasztalatok.....	6
2. Az áldozattá vált gyermekek védelmére vonatkozó nemzetközi és európai jogi keret.....	7
2.1 Az ENSZ keretrendszere, sztenderdjei.....	7
2.2 Az Európa Tanács jogi eszközei	8
2.3 Az Európai Unió jogi eszközei.....	8
3. A gyermekközpontú büntetőeljárások közös alapelvei	10
3.1 A gyermek, mint jogbirtokos	10
3.2 Gyermekbarát tájékoztatás és kommunikáció	11
3.3 Az érdemi részvételhez, meghallgatáshoz való jog.....	11
3.4 A másodlagos áldozattá válás megelőzése	11
3.5 Intézményközi együttműködés.....	12
3.6 Jogi segítségnyújtás.....	12
3.7 Magánélet és a média felelősségteljes magatartása	12
3.8 Felépülés	13
4. A FOSTER kerekasztal-beszélgetések tapasztalatai	13
4.1 A kerekasztal-beszélgetések áttekintése.....	13
4.2 Átfogó megállapítások	13
Személyre szabott válaszingázkedéseket igénylő sérülékeny csoportok.....	14
4.3 Azonosított ígéreates gyakorlatok	15
5. Országspecifikus szempontok	15
5.1 Bulgária	16
5.2 Görögország	16
5.3 Magyarország.....	17
5.4 Szlovénia.....	17
6. Szakpolitikai ajánlások	18
6.1 Közös alapvető ajánlások	18
6.2 Országspecifikus ajánlások	23

Bulgária	23
Görögország	23
Magyarország.....	24
Szlovénia	24
7. Következtetések	24
Hivatkozások	26

Összefoglalás

Azok a gyermekek, akik bűncselekmény áldozataként kerülnek kapcsolatba a büntető igazságszolgáltatási rendszerrel, olyan kockázatokkal és szükségletekkel szembesülnek, amelyek alapvetően eltérnek a felnőtt áldozatokétól. Felnőttektől való függőségük, fejlődő képességeik és a traumára való fokozott érzékenységük olyan eljárásokat tesznek szükségessé, amelyeket kifejezetten rájuk szabtak, és nem utólagosan alakítottak ki a felnőttkori büntetőeljárásból.

Az elmúlt három évtizedben az Egyesült Nemzetek Szövetséges (ENSZ), az Európa Tanács és az Európai Unió egyre kiterjedtebb szabályrendszert alakított ki annak biztosítására, hogy az áldozattá vált gyermekek emberi méltóságát tiszteletben tartsák, megfelelően tájékoztassák őket, részt vehessenek az eljárásban, és megvédjék őket a további potenciális sérülésektől a büntetőeljárás során. Ezen szttenderdek mindennapi gyakorlatba való átültetése azonban Európában továbbra is egyenetlen.

Ez a szakpolitikai ajánlás csomag a gyermekbarát büntetőeljárások közös alapelv-rendszerét vázolja fel, amely a nemzetközi és az európai jogon alapul, és megvizsgálja, hogy ezeket az elveket hogyan hajtják végre a gyakorlatban Bulgáriában, Görögországban, Magyarországon és Szlovéniában. Az elemzés az áldozattá vált gyermekek védelmére vonatkozó nemzetközi és európai jogi keretre, valamint a FOSTER projekt keretében 2025 szeptemberétől 2026 áprilisáig szervezett tizenhét nemzeti és nemzetközi kerekasztal-megbeszélésen gyűjtött első kézből származó gyakorlati tapasztalatokra támaszkodik, amelyekre a négy részt vevő országból bírók, ügyészek, ügyvédek, rendőrök, pszichológusok, szociális munkások, kutatók, újságírók, politikai döntéshozók és a civil társadalom képviselői gyűltek össze.

Az adatok jelentős párhuzamokat mutatnak a szakemberek előtt álló kihívások terén: tartós szakadék a jogi normák és a mindennapi gyakorlat között; a másodlagos áldozattá válás folyamatos kockázata az ismételt kihallgatások, a késedelmek és a nem megfelelő kommunikáció miatt; gyenge interdiszciplináris együttműködés az igazságszolgáltatás, a gyermekvédelem, az oktatás, az egészségügy és a civil társadalom szereplői között; valamint az áldozatokká vált gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára nyújtott speciális képzés hiánya. Ugyanakkor a nemzeti szintű kihívások eltérőek: a bolgár kerekasztalok a médiában való ábrázolásra, a roma gyermekekre és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre összpontosítottak; a görög kerekasztalok a (Barnahus-típusú) Gyermekházak működésére és a polgári és büntetőeljárások közötti kölcsönhatásra koncentráltak; a magyar kerekasztalokon azt vizsgálták, hogy a különböző szektorok szakemberei hogyan fogalmazzák meg a gyermek fogalmát, és hogyan működnek együtt egymással, valamint a gyermekvédelmi szakellátásban élő, a roma és fogyatékossgal élő, illetve más kisebbséghez tartozó gyermekekkel való munka milyen kihívásokat rejt; a szlovén megbeszélések pedig kiemelték a fiatalkori áldozattá válás és a bűnelkövetés közötti átfedéseket, az online kockázatokat, valamint a korai és kényszerházassággal szembesülő roma lányok helyzetét.

A tanulmány arra a következtetésre jut, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás megerősítése többet igényel, mint pusztán további jogalkotási reformokat. Ehhez tartós beruházásokra van szükség a szakmai képzés terén, a multidiszciplináris gyermekjogi védelmi modellek – például a „Gyermekházak” (a Barnahus-modell alapján) – megszilárdítására, az intézményközi együttműködés erőteljesebb mechanizmusaira, a többszörösen sérülékeny (pl. valamely kisebbséghez tartozó) gyermekek számára kidolgozott célzott intézkedésekre, valamint egy

közös európai elkötelezettségre, amelynek keretében a gyermekeket nem csupán védelem tárgyaként, hanem jogaik birtokosaként kezelik, akiknek véleményét figyelembe kell venni az őket érintő eljárások során. A tanulmány utolsó fejezeteiben közös alapvető ajánlások találhatók, amelyet Bulgáriára, Görögországra, Magyarországra és Szlovéniára vonatkozó országspecifikus javaslatok egészítenek ki.

1. Bevezetés

1.1 Cél és hatály

Ez a szakpolitikai dokumentum azt vizsgálja, hogy a bűncselekmények áldozatává gyermekek jogait hogyan lehet a leghatékonyabban biztosítani a büntetőeljárások során. A dokumentum három, egymással összefüggő célt tűz ki: először is, bemutatja az áldozattá vált gyermekekkel való bánásmódra vonatkozó minimumszabályokat meghatározó nemzetközi és európai jogi keretet; másodszor, ebből a keretből kiemeli azokat a közös alapelveket, amelyekre a gyermekbarát/központú büntetőeljárásoknak bármely nemzeti kontextusban épülniük kell; harmadszor pedig azt vizsgálja, hogy ezeket az elveket hogyan alkalmazzák a gyakorlatban Bulgáriában, Görögországban, Magyarországon és Szlovéniában, a FOSTER-projekt nemzeti és nemzetközi kerekasztal-beszélgetéseken a szakemberektől gyűjtött közvetlen tapasztalatokra támaszkodva.

A tanulmány szerkezete szándékosan egy közös mag és egy országspecifikus réteg köré épül. Az ENSZ, az Európa Tanács és az Európai Unió jogi eszközeiből fakadó jogi kötelezettségek mind a négy országra, sőt az Európai Unió egészére vonatkoznak; a 3. szakaszban ezekből levezetett elveket általánosan alkalmazandó szabványokként mutatjuk be. Az 5. szakasz ezután az egyes országokban azonosított konkrét intézményi szabályozásokra, eredményekre és hiányosságokra tér ki, elismerve, hogy a hatékony végrehajtás a nemzeti jogi hagyományoktól, az intézményi kapacitástól és az erőforrásoktól függ. A 6. szakaszban szereplő ajánlások ugyanezt a logikát követik, elkülönítve azokat az intézkedéseket, amelyek minden nemzeti kontextusban alkalmazandók, azoktól, amelyek konkrét országokra vonatkoznak.

1.2 A FOSTER-projekt és a szakmai tapasztalatok

A FOSTER-projekt célja az áldozattá vált gyermekek védelméért és támogatásáért felelős szereplők közötti ágazatközi együttműködés erősítése, összehozva az igazságszolgáltatási szektor, a gyermekvédelmi szolgálatok, az egészségügy, az oktatás és a civil társadalom szakembereit.

2025 szeptembere és 2026 áprilisa között a FOSTER partnerei tizenhat nemzeti kerekasztal-beszélgetést szerveztek Bulgáriában, Görögországban, Magyarországon és Szlovéniában – országonként négyet –, valamint két, online nemzetközi kerekasztal-beszélgetést, amelyeken a négy ország döntéshozói és szakértői közvetlen párbeszédet folytattak egymással. Az események témái között szerepelt a gyermekbarát igazságszolgáltatás, a több szektorra kiterjedő szakmaközi együttműködés, az áldozattá válás és a fiatalkori bűnelkövetés, a sérülékeny csoportok, a médiában való ábrázolás, valamint a gyermekeket érintő online kockázatok. Ez a szakpolitikai dokumentum nagymértékben támaszkodik a FOSTER-

jelentésben összefoglalt, a nemzeti és nemzetközi szakmai network tevékenységekre vonatkozó megállapításokra, amelyek az alábbi 4. és 5. szakasz fő tapasztalatait képezik, a 2. szakaszban tárgyalt vonatkozó nemzetközi és európai jogi eszközökkel együtt értelmezve.

2. Az áldozattá vált gyermekek védelmére vonatkozó nemzetközi és európai jogi keret

A bűncselekmények áldozatává vált gyermekeket átfogó, többszintű nemzetközi és európai jogi rendszer védi. Az ENSZ jogi eszközei meghatározzák a megkülönböztetésmentesség, a gyermek legjobb érdekei és a meghallgatáshoz való jog alapelveit; az Európa Tanács egyezményei és iránymutatásai ezeket az elveket a jogrendszerek számára alkalmazandó operatív szabványokká alakítják át; az Európai Unió jogi eszközei, ideértve az irányelveket is, pedig kötelező érvényű minimumszabványokat írnak elő, amelyeket minden tagállam – többek között Bulgária, Görögország, Magyarország és Szlovénia – nemzeti jogába át kell ültetni. Ez a szakasz összefoglalja a büntetőeljárásokban érintett, áldozattá vált gyermekekre legközvetlenebbül vonatkozó jogi eszközöket.

2.1 Az ENSZ keretrendszer, sztenderdjei

Az ENSZ Gyermekek jogairól szóló egyezménye (1989) továbbra is a 18 év alatti gyermekek – köztük a bűncselekmények áldozatává vált gyermekek – védelmét szolgáló alapvető jogi eszköz. **A 3. cikk** előírja, hogy a gyermek legjobb érdekeit minden, a gyermekeket érintő intézkedés során elsődleges szempontként kell figyelembe venni; **a 12. cikk** garantálja a gyermek jogát ahhoz, hogy szabadon kifejezze véleményét az őt érintő ügyekben, beleértve a bírósági eljárásokat is; **a 19. cikk** kötelezi az államokat a gyermekek védelmére mindenféle erőszakkal szemben; **a 34. cikk** a szexuális kizsákmányolással és visszaéléssel foglalkozik; **a 39. cikk** pedig előírja az államok számára, hogy mozdítsák elő a gyermekáldozatok fizikai és pszichológiai felépülését, valamint társadalmi reintegrációját.

Ezeket az általános elveket részletes operatív iránymutatásokká dolgozták ki az ENSZ „Iránymutatásai a bűncselekmények gyermekáldozatai és tanúi ügyeiben történő igazságszolgáltatásról” (2005) című dokumentumban¹, amely meghatározza az áldozattá vált gyermekek jogait az emberi méltóságukat tiszteletben tartó és empatikus bánásmódhoz, a diszkriminációtól való védelemhez, a megfelelő tájékoztatáshoz, a meghallgatáshoz és a véleményük és aggályaik kifejezéséhez, a hatékony segítségnyújtáshoz, a magánélethez, az igazságszolgáltatási eljárás során a nehézségektől való védelemhez, a biztonsághoz és a kártérítéshez. Ezek a jogok összességükben előrevetítik mindazt, amit a későbbi európai jogi eszközök jogilag kötelezővé tettek.

¹ Az ECOSOC 2005/20. számú határozata, https://www.unodc.org/pdf/event/2006-11-27_1/res_2005-20_en.pdf

A Gyermekek jogairól szóló egyezménynek a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló Fakultatív Jegyzőkönyve (2000)² további konkrét védelmi intézkedéseket biztosít e kizsákmányolási formák áldozatai számára, ideértve a büntetőjogi eljárás teljes időtartama alatti védelmet is.

2.2 Az Európa Tanács jogi eszközei

Regionális szinten az Európa Tanács Gyermekek Szexuális Kizsákmányolása és Szexuális Bántalmazása Elleni Védelméről szóló Egyezménye (a Lanzarote-i Egyezmény, 2007)³ előírja a részes államok számára, hogy gyermekbarát/központú eljárásokat vezessenek be nyomozati szakban és bírósági szakban is, ideértve a speciálisan képzett kihallgatókat, a bizonyítékként elfogadható rögzített kihallgatásokat, a gyermek és az állítólagos elkövető közötti érintkezés elkerülését célzó intézkedéseket, valamint a gyermek magánéletének és képmásának védelmét. Az Európa Tanács emberkereskedelem elleni fellépésről szóló egyezménye (2005)⁴ és a nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak megelőzéséről és leküzdéséről szóló egyezmény (az Isztambuli Egyezmény, 2011)⁵ további védelmet biztosít azoknak a gyermekeknek, akik emberkereskedelem áldozatai, vagy akik családon belüli erőszakot élnek át vagy annak tanúi.

Az Európa Tanács Gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatása (2010)⁶ továbbra is a legmeghatározóbb regionális jogi eszköz a gyermekbarát igazságszolgáltatás modelljére és fogalmára vonatkozóan. Négy átfogó elvet fogalmaz meg – a részvételt, a gyermek legjobb érdekeit, az emberi méltóság tiszteletben tartását és a diszkrimináció elleni védelmet –, valamint részletes útmutatást nyújt az eljárás minden szakaszára vonatkozóan, az igazságszolgáltatási rendszerrel való első kapcsolatfelvételtől a tárgyalás utáni időszakig. Az iránymutatás kifejezetten támogatja az áldozattá vált gyermekek kihallgatására és támogatására szolgáló multidiszciplináris, „egyablakos” modelleket, minden olyan megközelítést, amelyet később Európa-szerte például a Barnahus-modell révén valósítottak meg.

2.3 Az Európai Unió jogi eszközei

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 24. cikke⁷ fontos normatív kiindulási pontot jelent. Ez a gyermekbarát igazságszolgáltatást a gyermekek jogaira vonatkozó tágabb uniós keretbe ágyazza, és előírja, hogy a gyermekeket érintő minden intézkedés során mind a hatóságok, mind a magánintézmények számára a gyermekek legjobb érdekeit kell elsődleges szempontként kezelni.

² Egyesült Nemzetek Szervezete, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-sale-children-child>

³ Európa Tanács, <https://rm.coe.int/protection-of-children-against-sexual-exploitation-and-sexual-abuse/1680794e97>

⁴ Európa Tanács, <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/anti-trafficking-convention>

⁵ Európa Tanács, <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/the-convention-in-brief>

⁶ Európa Tanács, [https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209125948801c1f0%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%2209125948801c1f0%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})

⁷ Európai Unió, <https://fra.europa.eu/en/eu-charter/article/24-rights-child>

A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályokat megállapító 2012/29/EU irányelv (az áldozatok jogairól szóló irányelv)⁸ 2012 óta biztosítja az EU-szintű központi keretet minden bűncselekmény áldozata számára, amelynek 24. cikke konkrét biztosítékokat határoz meg az áldozattá vált gyermekek számára, ideértve a kihallgatások bizonyítékként való felhasználásra szolgáló audiovizuális rögzítésének lehetőségét, azt a vélelmet, hogy az áldozattá vált gyermeknek különleges védelmi intézkedésekre van szüksége, valamint egy speciális képviselő kijelölését, amennyiben a szülői felügyeletet gyakorlók összeférhetetlenség miatt nem képviselhetik a gyermeket.

Az irányelv jelenleg jelentős felülvizsgálat alatt áll. A Bizottság jogalkotási javaslatát⁽⁹⁾ követően az Európai Parlament 2026 májusában plenáris ülésén hivatalosan elfogadta a felülvizsgált irányelvet. A felülvizsgálat kifejezetten a gyermekekre vonatkozó keretet erősíti meg: előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsák a gyermekbarát szolgáltatások elérhetőségét, amelyek életkoruknak megfelelő támogatást és védelmet nyújtanak, ideértve az orvosi vizsgálatokat, a pszichológiai támogatást, a védelmi és támogatási szükségletek egyéni értékelését, valamint a videofelvételen rögzített tanúvallomás lehetőségét; bevezeti az uniós szintű áldozatsegítő forróvonalakat és a bűncselekmények online bejelentésének lehetőségét; továbbá korlátozza az elkövetők hozzáférését az áldozat személyes adataihoz az eljárás során. Ezen ajánlás írásának időpontjában a felülvizsgált irányelv a Tanács általi hivatalos elfogadására vár.

A gyermekek szexuális bántalmazása és szexuális kizsákmányolása, valamint a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló 2011/93/EU irányelv¹⁰ a gyermekek szexuális bántalmazására vonatkozóan meghatározza a bűncselekményekre, a szankciókra, a megelőzésre és az áldozatok segítésére vonatkozó minimumszabályokat. Ezen irányelv átdolgozott változatáról, amelyet a Európai Bizottság 2024 februárjában terjesztett elő az online és mesterséges intelligenciával generált visszaélések kezelése, valamint az áldozatok támogatásának és az elévülési idők megerősítése érdekében, 2026 közepén még mindig folynak a társszerző jogalkotók közötti tárgyalások¹¹.

A nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak elleni küzdelemről szóló, 2024-ben elfogadott (EU) 2024/1385 irányelv¹² szintén közvetlenül vonatkozik azokra az áldozattá vált gyermekekre, akik családon belüli erőszakot élnek át vagy tanúi lesznek annak, és előírja a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak arról, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő támogatást és védelmet kapjanak. Ezek a jogi eszközök az EU Gyermekjogi stratégiájának (2021–2024) és az Európai Gyermekgarancia-programnak (a Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása)¹³ szélesebb keretébe illeszkednek, amelyek egyaránt gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszereket és az integrált, multidiszciplináris gyermekvédelmi szolgáltatások uniós szintű megszilárdítását szorgalmazzák.

Az Európai Bizottság 2024. áprilisában elfogadott (EU) 2024/1238 ajánlása¹⁴ sürgeti az EU tagállamait, hogy dolgozzanak ki és erősítsék meg az integrált gyermekvédelmi rendszereket.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012L0029>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52023PC0424>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj/eng>

¹¹ <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/package-security-union/file-revision-of-the-combating-child-sexual-abuse-directive>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj/eng>

¹³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_en

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj/eng>

Célja a gyermekek védelme mindenféle erőszaktól, a védelmi intézkedéseknek a fizikai és a digitális környezethez való igazítása, valamint a gyermekek legjobb érdekeinek előtérbe helyezése minden döntés során. Az ajánlás egyik fontos szempontja, hogy kiemeli a gyermekek integritásának és mentális egészségének védelmét, valamint a (kiber)zaklatás megelőzését és leküzdését, arra ösztönözve a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki nemzeti mentális egészségügyi stratégiákat, amelyek elsődleges célcsoportjaként a gyermekeket határozzák meg.

Szint	Főbb eszköz(ök)	Alapvető hozzájárulás a gyermekáldozatok érdekében
ENSZ	A Gyermekek jogairól szóló egyezmény (1989); A bűncselekmények áldozatává vált gyermekek és tanúk ügyeinek igazságszolgáltatásáról szóló iránymutatások (ECOSOC 2005/20. sz. határozat)	Meghatározza a gyermek legjobb érdekeinek elvét, a meghallgatáshoz való jogot, az erőszaktól és a kizsákmányolástól való védelmet, valamint részletes felsorolást ad az áldozattá vált gyermekek igazságszolgáltatási eljárások során fennálló jogairól.
Európa Tanács	Lanzarote-i Egyezmény (2007); Isztambuli Egyezmény (2011); Gyermekekből áldozatává vált gyermekek igazságszolgáltatásáról szóló iránymutatások (2010)	Előírja a gyermekbarát eljárásokat, a speciálisan képzett kihallgatókat, és támogatja a multidiszciplináris, egyablakos modelleket, mint például a Barnahus.
Európai Unió	2012/29/EU irányelv (az áldozatok jogairól szóló irányelv), felülvizsgálat alatt; 2011/93/EU irányelv (gyermekek szexuális bántalmazása), átdolgozás folyamatban; (EU) 2024/1385 irányelv; 2024/1238/EU ajánlás	Kötelező érvényű minimumkövetelményeket ír elő a tájékoztatás, a védelem, a támogatás, a különleges intézkedések és a kártérítés terén, a gyermekekre vonatkozó speciális védelmi intézkedésekkel.

3. A gyermekközpontú büntetőeljárások közös alapelvei

A 2. szakaszban összefoglalt jogi eszközök alapvető elvekből álló halmazban egyesülnek, amelyeknek az áldozattá vált gyermekeket érintő büntetőeljárások során iránymutatásként kell szolgálniuk, függetlenül attól, hogy mely nemzeti jogrendszer keretében zajlanak azok. Ez a szakasz határozza meg ezt a közös 'magot', támaszkodva mind az ismertetett jogi keretekre, mind pedig a szakemberek által a FOSTER kerekasztal-beszélgetéseken és a zárókonferencián ismertetett gyakorlati tapasztalatokra.

3.1 A gyermek, mint jogbirtokos

A gyermekbarát igazságszolgáltatás azzal kezdődik, hogy hogyan fogalmazzuk meg a gyermek fogalmát. Mind a nemzetközi jogi keretrendszer, mind a FOSTER kerekasztal-beszélgetések ugyanarra az alapvető feszültségre mutatnak rá: az igazságszolgáltatási és gyermekvédelmi rendszerek hajlamosak a gyermekeket elsősorban a sérülékenység szemszögéből szemlélni, miközben nem fordítanak kellő figyelmet arra, hogy ők fejlődő/kibontakozó képességű jogbirtokosok. Ez a kizárólagosság – bármilyen jó szándékú is legyen – azzal a kockázattal jár, hogy csökkenti a gyermek cselekvőképességét és részvételét. A valóban gyermekközpontú megközelítés megköveteli, hogy túllépjünk a pusztán védelmi jellegű kereteken, és a gyermekeket jogaik birtokosaként ismerjük el, akiknek a hangját valamennyi eljárás során is meg kell hallgatni, miközben figyelembe vesszük fejlődési szakaszukat és védelem iránti igényüket is.

3.2 Gyermekbarát tájékoztatás és kommunikáció

A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy az eljárásokról, a döntésekről és az eredményekről a koruknak és érettségüknek megfelelő nyelven kapjanak tájékoztatást. Ez az érdemi részvétel előfeltétele: a felnőttekre szabott jogi terminológia és hivatalos eljárások gyakran érthetetlenek a gyermekek számára, és már önmagukban is megfélemlítők lehetnek. A hatékony kommunikációnak figyelembe kell vennie a traumáknak a memóriára, a koncentrációra és a bizalomra gyakorolt hatását is, valamint azt a tényt, hogy a bántalmazást vagy elhanyagolást átélt gyermekek vonakodhatnak a sérelem nyilvánosságra hozatalától, különösen akkor, ha a nyilvánosságra hozatal késedelmes. A késedelmes vagy részleges nyilvánosságra hozatal önmagában soha nem kezelhető úgy, mintha az bizonyítaná, hogy nem történt bántalmazás.

3.3 Az érdemi részvételhez, meghallgatáshoz való jog

A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy érdemben részt vegyenek az őket érintő döntések meghozatalában, ideértve a saját áldozattá válásukból eredő büntetőeljárásokat is. A legfőbb kihívás nem az, hogy a gyermekeknek részt kell-e venniük, hanem az, hogy a részvételt hogyan lehet úgy megszervezni, hogy az összhangban legyen életkorukkal, érettségükkel, körülményeikkel és legjobb érdekeikkel. A gyermekbarát rendszereknek ezért olyan biztonságos feltételeket kell teremteniük, amelyek lehetővé teszik a részvételt, miközben minimálisra csökkentik a részvételhez kapcsolódó kockázatokat.

3.4 A másodlagos áldozattá válás megelőzése

Másodlagos áldozattá válás akkor következik be, amikor a gyermekek további sérelmet szenvednek el éppen azokkal az intézményekkel és eljárásokkal való interakciójuk során, amelyek védelmüket hivatottak biztosítani. Ez általában nem egyéni visszaélésekből, hanem rendszerbeli hiányosságokból ered: különböző szakemberekkel folytatott ismételt kihallgatások, elhúzó eljárások, nem megfelelő kihallgatási technikák, megfélemlítő fizikai környezet, a magánélet megsértése és tapintatlan kommunikáció. A Lanzarote-i Egyezményben és az áldozatok jogairól szóló irányelvben egyaránt tükröződő közös alapvető válasz néhány konkrét intézkedésen nyugszik: a gyermekeket érintő kihallgatások számának minimalizálása;

a tárgyaláson elfogadható videofelvételű tanúvallomások felhasználása; annak biztosítása, hogy a kihallgatások ne a bevett módon, felnőttekre szabottan rendőrkapitányságokon vagy tárgyalótermekben, hanem gyermekközpontú, kifejezetten erre a célra kialakított helyiségekben történjenek; a felesleges eljárási késedelmek csökkentése; valamint a gyermek magánéletének és adatainak bizalmas kezelésének biztosítása az eljárás teljes időtartama alatt.

3.5 Intézményközi együttműködés

Egyetlen szakember, csoport vagy intézmény sem képes önmagában megfelelően reagálni az áldozattá vált gyermekek összetett igényeit. A hatékony, gyermekbarát igazságszolgáltatás a bíróságok, a bűnüldöző szervek, a gyermekvédelmi szolgálatok és hatóságok, az egészségügyi szolgáltatók, az oktatási intézmények, a mentálhigiénés szakemberek és a civil szervezetek közötti együttműködésen múlik. A PROMISE Barnahus Hálózat¹⁵ ezt az elvet úgy valósítja meg, hogy a bírósági kihallgatásokat, az orvosi vizsgálatokat, a pszichológiai segítségnyújtást és az igazságszolgáltatási együttműködést egyetlen gyermekközpontú létesítményben összpontosítja. Az ilyen modellek csökkentik az intézményi széttagoltságot, csökkentik azt, hogy a gyermeknek hányszor kell elmesélnie az élményeit, és bizonyítottan jelentős potenciállal rendelkeznek mind a gyermekek élményeinek, mind a beszerzett bizonyítékok minőségének javításában. A fenntartható együttműködést egyértelmű protokollok, közös eljárások, rendszeres intézményközi kommunikáció és közös képzések révén kell beépíteni az intézményi struktúrákba.

3.6 Jogi segítségnyújtás

Az áldozattá vált gyermekeknek joguk van jogi segítségnyújtáshoz, és amennyiben a szülői felügyeletet gyakorlók tényleges vagy potenciális összeférhetetlenség miatt nem képviselhetik a gyermek érdekeit, az áldozatok jogairól szóló irányelv 24. cikkében előírtaknak megfelelően speciális képviselőt kell kijelölni. A tárgyalás során a gyermek védelmét célzó intézkedéseket – ideértve a gyermek és az elkövető/ gyanúsított közötti érintkezés elkerülését, a kommunikációs technológiák alkalmazását a gyermek tárgyalótermi jelenléte nélküli tanúvallomás lehetővé tételére, valamint a nyilvánosság és a sajtó kizárását a tárgyalásokról vagy azok egyes részeiről – nem kivételesen, hanem természetes módon kell biztosítani. Ezeket az intézkedéseket azonban úgy kell kialakítani, hogy azok erősítsék, ne pedig gyengítsék az eljárásban részt vevő minden félnek – beleértve a vádlottakat is – járó méltányos és fair eljárást.

3.7 Magánélet és a média felelősségteljes magatartása

A magánülethez való jog visszatérő téma a 2. szakaszban áttekintett valamennyi jogi eszközben, és ezt alátámasztják a 4. szakaszban bemutatott gyakorlati bizonyítékok is: a szenzációhajász médiaértesülések, a magánélet és titoktartás megsértése és az áldozattá vált gyermekekre

¹⁵ <https://barnahus.eu/>

vonatkozó beazonosítást lehetővé tevő információk közzététele közvetlenül hozzájárul a stigmatizáláshoz és a hosszú távú károkhoz. A gyermekek magánéletének védelme nem a sajtószabadság korlátozását jelenti, hanem etikai és – egyre inkább – jogi felelősséget is. A hatékony válaszlépések ötvözik a beazonosíthatóság elleni jogi biztosítékokat a felelősségteljes újságírásra vonatkozó szakmai normákkal, amelyeket a médiaszervezetek, a gyermekvédelmi szakértők és a hatóságok együttműködésében dolgoztak ki.

3.8 Felépülés

Végül közös alapvetés, hogy az áldozattá vált gyermekek a büntetőeljárás lezárultát követően is támogatást kapjanak, beleértve a pszichológiai és orvosi ellátást, a szociális támogatást, valamint – adott esetben – a kártérítéshez való hozzáférést. A Gyermejjogi Egyezmény 39. cikke ezt a felépülés és a társadalomba való visszailleszkedés elősegítésének kötelezettségeként fogalmazza meg; a felülvizsgált Áldozatok jogairól szóló irányelv pedig konkrét jogként határozza meg az egyéni szükségletek felméréséhez való jogot, valamint a gyermek igényeihez igazodó, nem pedig az intézményi kényelemhez igazodó támogatási szolgáltatásokhoz való jogot. A hosszú távú nyomon követést – amelyet a FOSTER kerekasztal-beszélgetéseken gyakran a meglévő támogatási struktúrák leggyengébb láncszemeként azonosítottak – a jogi eljárás szerves részének kell tekinteni, nem pedig opcionális kiegészítőnek.

4. A FOSTER kerekasztal-beszélgetések tapasztalatai

A 3. szakaszban meghatározott közös elvek leírják, hogyan kellene működniük a gyermekáldozatokat érintő büntetőeljárásoknak. Ez a szakasz azt vizsgálja, hogy ezek a gyakorlatban hogyan működnek, közvetlenül támaszkodva a FOSTER nemzeti és nemzetközi kerekasztal-beszélgetéseire, valamint a zárókonferencián folytatott vitákra. Ezen események célja az volt, hogy összehasonlító, kvalitatív képet adjanak a Bulgáriában, Görögországban, Magyarországon és Szlovéniában visszatérő témákról, különbségekről, dilemmákról és ígéretes/jó-gyakorlatokról.

4.1 A kerekasztal-beszélgetések áttekintése

2025 szeptembere és 2026 áprilisa között a FOSTER partnerek tizenhat nemzeti kerekasztal-beszélgetést – négyet minden részt vevő országban –, valamint két online nemzetközi kerekasztal-beszélgetést szerveztek, amelyeken szintén mind a négy ország szakértői részt vettek. Az eseményeken bírók, ügyészek, ügyvédek, rendőrök, gyermekvédelmi szakemberek, szociális munkások, pszichológusok, orvosok, kutatók, újságírók, politikai döntéshozók és a civil társadalom képviselői vettek részt.

4.2 Átfogó megállapítások

Mind a négy országban, valamint mindkét nemzetközi kerekasztal-beszélgetésen a résztvevők számos közös megállapításra jutottak, amelyek visszatükrözik a 3. szakaszban meghatározott közös alapelveket is.

Először is, tartós végrehajtási hiányosságok tapasztalhatók: a jogi keretek egyre inkább tükrözik a nemzetközi és európai normákat, de azok mindennapi alkalmazása a képzett szakemberek rendelkezésre állásától, az intézményi erőforrásoktól és a támogató szervezeti kultúrától függ, amelyek gyakran hiányoznak.

Másodszor, az áldozat-elkövető átfedés szembetűnő és visszatérő témaként merült fel, különösen Szlovéniában és Görögországban: sok olyan gyermek, aki elkövetőként kerül kapcsolatba az igazságszolgáltatási rendszerrel, korábban már áldozattá vált, és agresszív vagy antiszociális viselkedését gyakran inkább egyfajta megküzdési mechanizmusként érdemes értelmezni, mintsem 'bűnös' szándék egyértelmű bizonyítékaként.

Harmadszor, az interdiszciplináris együttműködés a gyakorlatban továbbra is gyenge, annak ellenére, hogy elvileg mindenki támogatja, és ezt a jogi, szociális és oktatási szereplők közötti szakmai kultúrák, terminológia és intézményi prioritások közötti különbségek akadályozzák.

Negyedszer, az áldozattá vált gyermekekkel való kommunikációt továbbra is elsősorban felnőttek számára kidolgozott eljárások határozzák meg, amit tovább bonyolít a trauma hatása a memóriára, a vallomásra és a bizalomra. Ráadásul a nagyon kisgyermek (hat év alattiak), valamint a további sérülékenységgel küzdő gyermekek speciális igényeit gyakran figyelmen kívül hagyják, ami nem megfelelő válaszintézkedésekhez vezet.

Ötödször, a másodlagos áldozattá válást – az ismételt kihallgatások, az elhúzó eljárások, valamint – különösen Bulgáriában és Görögországban – a káros médiafigyelem révén – minden kerekasztal-beszélgetésen következetesen az egyik legaggasztóbb problémaként azonosították.

Személyre szabott válaszintézkedéseket igénylő sérülékeny csoportok

A beszélgetések során azonosítottak olyan konkrét gyermekcsoportokat is, akiknek tapasztalatait többszörös, egymást átfedő sérülékenységek alakítják, és akiknek a sajátos körülményeikhez igazított válaszlépésekre van szükségük:

- **Roma gyermekek:** kiemelt szerepet kapott a bolgár, magyar és szlovén beszélgetéseken, hogy a szegénység, a diszkrimináció és a társadalmi kirekesztés növeli az áldozattá válás kockázatát, miközben egyidejűleg csökkenti a védelemhez és az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférést, többek között az intézmények iránti széles körű bizalmatlanság és a bejelentések az előbbiekből is fakadó alacsony száma miatt. Ugyancsak kiemelten sérülékeny csoportként azonosították a szakellátásban élő és a fogyatékkal élő, valamint más kisebbségi csoporthoz tartozó gyermekeket.
- **Szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élő gyermekek:** mind a négy országban jelentős kockázati tényezőként azonosították őket, amely összefügg az oktatási hátrányokkal, a nem megfelelő lakhatási körülményekkel és a támogató szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáféréssel.
- **A törvénnyel összeütközésbe kerülő gyermekek:** Szlovéniában, Görögországban és Magyarországon kiemelték, hogy gyakran áldozattá válás, traumák és oktatási

kirekesztés történeteinek terhelik őket, ami megkérdőjelezi az egyszerű áldozat-elkövető megkülönböztetést.

- **Online kockázatoknak kitett gyermekek:** a szlovén beszélgetések középpontjában álltak, és a témakör kiterjedt a groomingra, a szexuális kizsákmányolásra és a zsarolásra, amelyeket az egyre kifinomultabb módszerek követő online elkövetők tesznek lehetővé.
- **Migráns és menekült gyermekek:** a bolgár és a görög beszélgetéseken felvetődött, hogy nyelvi akadályokkal, jogi bizonytalansággal és a támogatáshoz való korlátozott hozzáféréssel szembesülnek, ami fokozza mind az áldozattá válásra való hajlamot, mind az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés nehézségeit.

4.3 Azonosított ígéretes gyakorlatok

A fent leírt kihívások ellenére a kerekasztal-beszélgetéseken azonosítottak számos ígéretes gyakorlatot is, amelyeket már alkalmaznak a négy országban, és amelyek gyakorlati alapot nyújtanak a 6. szakaszban kidolgozott ajánlásokhoz:

- **Multidiszciplináris modellek:** a Barnahus-modell ihlette struktúrák, amelyek az igazságszolgáltatást, a pszichológiai segítségnyújtást, a szociális munkát és az egészségügyi ellátást összehangolt keretek között egyesítik, csökkentve ezzel a széttagoltságot és az ismételt vallomástétel szükségességét. Ezen túlmenően a megfelelő megközelítésként ajánlott a speciális kihallgatási protokollok és a videóra rögzített tanúvallomások alkalmazása, valamint a stressz csökkentésére alkalmas környezet megteremtése, a gyermekek viselkedésének traumán és gyógyuláson keresztül történő egyre mélyebb szakmai megértésével párhuzamosan, a válaszingázások optimalizálását célzó kiigazításokkal.
- **A fiatalok bűnelkövetésére irányuló, rehabilitációra összpontosító válaszok:** Szlovénia és Görögországban alkalmazott egyénre szabott értékelések, pártfogói szolgáltatások és helyreállító gyakorlatok, amelyek a felelősségre vonás mellett a bűnelkövetés társadalmi és pszichológiai gyökereit is kezelik.
- **Közösségalapú és kulturálisan érzékeny beavatkozások:** közösségi mediátorok, helyi vezetők és kulturálisan kompetens szakemberek bevonása Bulgáriában és Szlovéniában, ami bizonyítja, hogy a kulturális érzékenység és a gyermekek jogai egymással összeegyeztethetők, nem pedig egymás rovására valósíthatók meg.
- **Felelősségteljes média-bevonás:** etikai újságírói irányelvek, anonimizálási eljárások, valamint az újságírók, a gyermekvédelmi szakértők és a jogi szakemberek közötti együttműködés Bulgáriában és Görögországban.

5. Országspecifikus szempontok

Ez a szakasz a négy FOSTER-ország mindegyikére vonatkozóan összefoglalja a kerekasztal-beszélgetések főbb témáit, a feltárt legfontosabb kihívásokat és a már bevezetett ígéretes gyakorlatokat, és ezeket az eredményeket az intézményi keret releváns elemei közé ágyazza.

5.1 Bulgária

A bolgár kerekasztal-beszélgetéseken szóba kerültek az igazságszolgáltatással kapcsolatba kerülő gyermekek jogai és a számukra elérhető támogatások, a gyermekeket érintő ügyek médiában való megjelenése, a bűncselekmények áldozatává vált roma gyermekek védelme, valamint az intézményközi együttműködés a családon belüli erőszak eseteiben. Bulgária gyermekvédelmi keretrendszere elsősorban a gyermekvédelmi törvényen alapul, amely magában foglalja a gyermekek elleni erőszakra adott multiszektorális válaszingázó intézkedésekre szolgáló koordinációs mechanizmust, és kiegészül speciális, gyermekbarát kihallgató helyiségekkel – közsímert nevükön „kék szobák” –, amelyeket már néhány éve használnak annak érdekében, hogy csökkentsék azokat az alkalmakat, amikor a gyermeknek a bűnügyi nyomozás során újra és újra el kell mesélnie a traumatikus élményeit. Bár a jogi és a gyermekvédelmi szakemberek egyre inkább tudatában vannak a gyermekek igényeire érzékeny megközelítések szükségességének, és a speciális képzési lehetőségek fokozatosan bővülnek, továbbra is jelentős hiányosságok tapasztalhatók. Ezek a képzések egyenlőtlen elérhetőségét, a multiszektorális együttműködési modell következtelen alkalmazását, valamint a törvénybe ütköző cselekményt elkövető gyermekekkel foglalkozó rendszerek korlátozott reformját érintik.

A résztvevők a médiában való megjelenést különösen sürgető problémaként azonosították: a szenzációhajhász tudósításokat, a magánélet megsértését és a személyazonosításra alkalmas információk közzétételét többször is összefüggésbe hozták az áldozattá vált gyermekek és családjaik megbélyegzésével és hosszú távú károkkal. A roma gyermekek kiemelt szerepet kaptak a megbeszélések során; a résztvevők a gyermekvédelem és az igazságszolgáltatás előtt álló különösen jelentős akadályokként emelték ki az egyes roma közösségekben az intézmények iránti széles körű bizalmatlanságot, a bántalmazás, áldozattá válásra vonatkozó bejelentések alacsony számát, valamint az erőszak jelenlétének elfogadottságát. Az oktatási, igazságszolgáltatási és gyermekjóléti rendszerek közötti szétagoltságot a hatékony együttműködés további akadályaként azonosították. A megvitatott ígéretes gyakorlatok között szerepelt a gyermekbarát infrastruktúra országos kiterjesztése, valamint a közösségi mediátorok és a kulturális szempontból kompetens szakemberek bevonása a marginalizált közösségekkel való bizalomépítésbe.

5.2 Görögország

A görög kerekasztal-megbeszélések középpontjában a Gyermekházak működése, és az a jelenség állt, hogy a fiatalkori bűnözés mögött gyakran rejtőzik valójában korábbi, vagy azzal párhuzamos áldozattá válás, az ugyanazon gyermeket érintő polgári és büntetőjogi eljárások átfedései, valamint a gyermekbántalmazási ügyek tömegkommunikációs eszközökben való ábrázolása. Görögország a Barnahus-modell ihletésére Gyermekházak (Spitia tou Paidiou) hálózatát építi ki. A résztvevők felismerték a „Gyermekházak” modelljének eredményeit és korlátait egyaránt: míg a multidiszciplináris, gyermekbarát megközelítést széles körben támogatták, a személyzeti hiány, a régiók közötti egyenlőtlen hozzáférés és a hosszú távú utógondozási támogatás hiánya továbbra is jelentős aggodalmakat keltett, és beszámoltak arról, hogy az interjúk néha még mindig a speciális „Gyermekházakon” kívül, rendőrkapitányságokon vagy más, nem megfelelő környezetben zajlanak.

Ezen felül egy nemzeti kerekasztal-beszélgetés a fiatalkori bűnözői magatartás és a korábbi vagy egyidejű áldozattá válási tapasztalatok közötti összetett kapcsolatot vizsgálta, kiemelve a

holisztikus és gyermekközpontú megközelítés szükségességét. Hangsúlyt fektettek a gyermekek jogainak védelmére a megelőzés, a korai beavatkozás és a bűnelkövető magatartás kiváltó okait kezelő helyreállító intézkedések révén. A résztvevők megvitatták, hogy az agresszív viselkedés gyakran védekezési vagy túlélési mechanizmus, amelynek segítségével a gyermekek megpróbálják megőrizni helyüket olyan családi vagy iskolai környezetben, ahol nem tisztelik őket, vagy nem reagálnak megfelelően érzelmi és fejlődési igényeikre.

A polgári eljárások – például a gyámsági és szülői felügyeleti jogi viták – és az ugyanazon gyermekkel kapcsolatos párhuzamos büntetőeljárások közötti átfedést a komplexitás egyik kiemelt forrásaként azonosították, ami a bírósági hatóságok és a mentálhigiénés szakemberek közötti szorosabb együttműködést igényel.

A Görögországban tartott záró kerekasztal-megbeszélésen a gyermekekkel kapcsolatos információk nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos etikai szempontokat vitatták meg, különös tekintettel az újságírók és a bűncselekmény gyermekáldozatát képviselő ügyvédek szerepére. A személyes adatok vagy a háttérinformációk bármilyen közzététele nem vezethet a gyermek közvetlen vagy közvetett azonosításához. A médiában bemutatott anyagoknak tiszteletben kell tartaniuk a gyermek méltóságát és jövőjét, és nem okozhatnak szégyenérzetet, kellemetlenséget vagy szorongást sem azonnal, sem később az életében.

5.3 Magyarország

A magyar kerekasztal-beszélgetések keretében párbeszédre került sor döntéshozókkal, civil szakértőkkel és gyakorlati szakemberekkel a gyermekáldozatok érdekében történő együttműködésről. Magyarország gyermekvédelmi rendszere az 1997. évi XXXI. törvényen (Gyvt.) alapul, amely meghatározza az igazságszolgáltatási rendszerrel párhuzamosan működő gyermekjóléti- és gyermekvédelmi szolgáltatások és intézmények felépítését, működését.

A magyarországi megbeszélések során különösen részletesen vizsgálták, hogy a jogi, szociális, pszichológiai és oktatási háttérrel rendelkező szakemberek hogyan dolgoznak a gyermekek kompetenciájával, autonómiájával és részvételi képességével kapcsolatos különböző, olykor egymással versengő, implicit feltételezések alapján – ezt a fogalmi eltérést a gyakorlati együttműködési problémák egyik alapvető okaként azonosították. A résztvevők beszámoltak a gyermekvédelmi intézmények, a bűnüldöző hatóságok és a szociális szolgáltatók közötti tartós kommunikációs nehézségekről, és megjegyezték, hogy azok a gyermekek, akik egyszerre áldozatok és elkövetők is, gyakran olyan intézkedésekben részesülnek, amelyek kizárólag bűnelkövető magatartásukra irányulnak, így saját sérelmeik nem kerülnek figyelembevételre. A FOSTER kerekasztal-beszélgetéseken keresztül megvalósult, több érdekelt felet bevonó közös párbeszédet önmagában is értékes és máshol is alkalmazható mechanizmusnak ítélték ezeknek a szakadékoknak a szűkítésére.

5.4 Szlovénia

A szlovén kerekasztal-megbeszéléseken vizsgálták a fiatalok elkövetők helyzetét, mint bűncselekmények elkövetőit és áldozatait egyaránt, a digitális környezetben elkövetett, gyermekek ellen irányuló bűncselekményeket, a roma lányok kényszer- és korai házasságait, valamint a gyermekek elkövetőként és áldozatként fennálló tágabb értelemben vett kettős státuszát. A kiszolgáltatott tanúkra és gyermekáldozatokra vonatkozó szlovén keretrendszer

elsősorban a büntetőeljárás törvény és a családjogi törvénykönyv alapján működik, kiegészítve a gyermekáldozatok támogatására irányuló, multidiszciplináris, a Barnahus-modell ihlette megközelítések iránti növekvő intézményi érdeklődéssel, amelyet a Ljubljana Jogi Kar Kriminológiai Intézete támogat.

Az áldozat-elkövető átfedés különösen erőteljesen merült fel a szlovén viták során; a résztvevők hangsúlyozták, hogy a fiatalok bűnelkövető magatartása gyakran korábbi bántalmazási, elhanyagolási vagy családi instabilitási tapasztalatokat követ, és a pusztán büntető jellegű intézkedések helyett a rehabilitációra irányuló válaszlépéseket szorgalmazták. A szlovén kerekasztal-megbeszéléseken került sor a FOSTER-projekt keretében az online kockázatokról folytatott legrészletesebb vitára is, amelynek során megvizsgálták az egyre kifinomultabb online elkövetők által elősegített csábítást, szexuális kizsákmányolást és zsarolást, és hangsúlyozták a megelőzés, a digitális írástudás és a speciális nyomozási szakértelem szükségességét. A roma lányok körében előforduló korai és kényszerházasságokról szóló megbeszélések során kiemelték, hogy az ilyen gyakorlatokat nem kulturális hagyományként, hanem a gyermekek jogainak megsértéseként kell értelmezni, és hangsúlyozták, hogy a hatékony válaszlépésekhez kulturálisan érzékeny, közösségi alapú bevonásra van szükség, nem pedig pusztán büntető jellegű beavatkozásra.

6. Szakpolitikai ajánlások

Az alábbi ajánlások a jogi keretet, a közös alapelvetést, valamint a FOSTER kerekasztal-beszélgetéseken és a zárókonferencián összegyűjtött tapasztalatokat konkrét cselekvési javaslatokká alakítják át. Két szintre vannak felosztva: a közös alapvető ajánlások, amelyek a részt vevő országok döntéshozóihoz, igazságszolgáltatási szerveihez, gyermekvédelmi hatóságaihoz és a civil társadalmi szervezeteihez szólnak, valamint az országspecifikus ajánlások, amelyek a Bulgáriában, Görögországban, Magyarországon és Szlovéniában azonosított konkrét hiányosságokra vonatkoznak.

6.1 Közös alapvető ajánlások

1. A gyermekek jogbirtokosként való elismerése valamennyi ellátó rendszerben és eljárásban

Azt az elvet, miszerint a gyermekek aktív jogbirtokosok, be kell építeni az alapvető keretekbe, amelyek szabályozzák, hogy az összes szektor szakemberei hogyan lépnek velük kapcsolatba. Ez azt jelenti, hogy a gyermekbarát retorikán túl biztosítani kell, hogy az igazságszolgáltatás, a gyermekvédelem, az egészségügy és az oktatás szektorában a szakmai iránymutatások, az intézményi szttenderdek és a képzési tervek kifejezetten beépítsék a fejlődő képességek (evolving capacities) fogalmát, ahogyan azt az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye¹⁶ meghatározza.

¹⁶ ENSZ Gyermekjogi Bizottság, *12. számú Általános Kommentár (2009): A gyermek meghallgatáshoz való joga*, ENSZ-dokumentum CRC/C/GC/12 (2009. július 20.).

A gyakorlatban ez az intézményi kultúra megváltoztatását is igényli: a szakembereknek nem csupán arra kell felkészülniük, hogy megvédjék a gyermekeket az ártalmaktól, hanem arra is, hogy elősegítsék valódi részvételüket az őket érintő döntések meghozatalában. A védelem és a részvétel közötti egyensúly megteremtése jogi és etikai követelmény, amelyet az Európa Tanács Gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai is elismernek.¹⁷ Az iránymutató dokumentumoknak, az eljárási modelleknek és a magatartási kódexeknek tükrözniük kell ezt a kettős kötelezettséget, amelynek betartását ellenőrizni és monitorozni kell.

2. Speciális, interdiszciplináris képzés szakmai minimuma

Az elszigetelt vagy egyszeri képzési kezdeményezések nem elegendőek ahhoz, hogy a szakemberek elsajátítsák és készségszinten beépítsék napi munkájukba azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az áldozattá vált gyermekekkel való hatékony és biztonságos munkavégzéshez szükségesek. A gyermekek fejlődése, a trauma-érzékeny gyakorlat, a gyermekbarát kommunikáció, a gyermekjogok ismerete, a kulturális kompetencia és a digitális kockázatok terén nyújtott speciális képzésnek a szakmai fejlődéshez szükséges és visszatérő elemévé kell válnia minden olyan szakember számára, aki kapcsolatba kerülhet áldozattá vált gyermekekkel, beleértve a bírákat, az ügyészeket, a védőügyvédeket, a rendőröket, a pszichológusokat, a szociális munkásokat, a pedagógusokat, az egészségügyi szakembereket és az újságírókat egyaránt. Ez a kötelezettség tükröződik az Áldozatok jogairól szóló irányelv¹⁸ és a Lanzarote-i Egyezmény követelményeiben is.¹⁹

A képzési programok kialakításának interdiszciplinárisnak kell lennie, ösztönözve a különböző szektorokból érkező szakembereket arra, hogy közös kereteket alakítsanak ki, és kölcsönösen megértsék egymás szerepeit, korlátait és felelősségeit. Nemzeti szinten kell kompetenciastandardokat megállapítani, a képzések lebonyolítását pedig figyelemmel kell kísérni, értékelni és frissíteni kell a bevált gyakorlatokra vonatkozó új ismeretek, valamint a gyermekek áldozattá válásának változó formái – beleértve az online és a technológia által elősegített visszaéléseket is – figyelembevételével.

3. A multidiszciplináris és több intézményt érintő együttműködés intézményesítése

A gyermekek sérelmeire adott hatékony válaszok következetesen több intézmény és szakmai terület összehangolt fellépésétől függenek. Sok országban azonban ez az együttműködés továbbra is eseti jellegű, inkább az egyes szakemberek jó szándékától vagy személyes kezdeményezésétől függ, mintsem, hogy beágyazódna az intézményi struktúrákba. A Lanzarote-i Egyezményben és a 2011/93/EU irányelvben²⁰ meghatározott kötelezettségekkel összhangban közös protokollokat, összehangolt beutalási útvonalakat és rendszeres intézményközi találkozókat kell bevezetni az igazságszolgáltatás, a gyermekvédelem, az oktatás, az egészségügy és a civil társadalom szereplői között.

¹⁷ Európa Tanács, Gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló Iránymutatások, amelyet a Miniszteri Bizottság 2010. november 17-én fogadott el.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 2012/29/EU irányelve a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról [2012] HL L 315/57, 25. cikk.

¹⁹ Az Európa Tanács egyezménye a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális bántalmazás elleni védelméről (Lanzarote-i Egyezmény), CETS 201. sz. (Lanzarote, 2007. október 25.), 36. cikk.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/93/EU irányelve a gyermekek szexuális bántalmazása és szexuális kizsákmányolása, valamint a gyermekpornográfia elleni küzdelemről [2011] HL L 335/1, 20. cikk.

Az együttműködési kereteknek egyértelműen meg kell határozni a szerepeket és a felelősségi köröket, meg kell állapítaniuk az információcsere határidőit, és ki kell jelölniük a vezető hatóságokat az egyes esettípusokhoz. Emellett tartalmazniuk kell az intézményközi nézeteltérések rendezésére szolgáló mechanizmusokat, valamint az együttműködési kötelezettségvállalások gyakorlatban való betartásának nyomon követésére szolgáló mechanizmusokat is. A gyermekáldozatokkal közvetlenül foglalkozó civil társadalmi szervezeteknek hivatalos partnereknek kell lenniük ezekben a struktúrákban, tekintettel az általuk biztosított, a helyszínen szerzett ismeretekre és a bizalmi kapcsolatokra.

4. A másodlagos áldozattá válás megelőzése a mindennapi gyakorlat részeként

Minden alkalom, amikor egy gyermek kapcsolatba kerül az igazságszolgáltatási vagy gyermekvédelmi intézményekkel, magában hordozza annak kockázatát, hogy az súlyosbítja a már elszenvedett traumát. A másodlagos áldozattá válás – amelyet ismételt kihallgatások, tolatkodó kérdések, eljárási késedelmek, a feltételezett elkövetőkkel való találkozás vagy a titoktartás megsértése okoz – nem szerencsétlen, elkerülhetetlen következmény, hanem a rendszer rossz kialakításának megelőzhető eredménye. Ennek minimalizálását rutinszerű szakmai kötelezettségként kell kezelni, nem pedig kivételes intézkedésként.

A konkrét intézkedések közé tartoznak: a gyermek által az élményeiről való beszámolásra kötelezett alkalmak számának szigorú korlátozása; a rögzített tanúvallomások és a videokonferenciás bizonyítékok szélesebb körű alkalmazása a bírósági megjelenések számának csökkentése érdekében; a szokásos rendőrségi vagy bírósági környezettől eltérő gyermekbarát helyiségekhez való garantált hozzáférés; valamint az eljárás egész során érvényesíthető titoktartási kötelezettség. Ezek az intézkedések összhangban állnak az Áldozatok jogairól szóló irányelvben²¹ meghatározott kötelezettségekkel.

5. A multidiszciplináris támogató szolgáltatások kiterjesztése és fenntartása

A Barnahus-modell bebizonyította, hogy az igazságügyi-, orvosi- és terápiás szolgáltatások egyetlen, gyermekközpontú szervezetbe történő integrálása jelentősen javítja mind a gyermek jól-léti eredményeket, mind a büntetőeljárások során összegyűjtött bizonyítékok minőségét. A PROMISE projekt keretében kidolgozott minőségi szabványok iránymutatást nyújtanak az ilyen szolgáltatások kialakításához és értékeléséhez.²² Elengedhetetlen a folyamatos beruházás ezekbe a struktúrákba, de a beruházásoknak figyelmet kell fordítaniuk a meglévő struktúrák hosszú távú fenntarthatóságára, személyzeti ellátottságára és elérhetőségére is, amint azt a Lanzarote-bizottság nyomonkövetési munkája is kiemelte.²³

Különös figyelmet kell fordítani a földrajzi hozzáférhetőségre: a vidéki vagy távoli területeken, illetve az erőforráshiánnyal küzdő helyi önkormányzatokkal rendelkező régiókban élő gyermekeket nem szabad lakóhelyük miatt szisztematikusan kizárni az integrált szolgáltatásokból. A személyzeti létszámnak megfelelőnek kell lennie a kiégés megelőzése és az ellátás folytonosságának biztosítása érdekében, és a szolgáltatásoknak szilárd, hosszú távú utógondozási támogatást és mentálhigiénés ellátást kell magukban foglalniuk, figyelembe véve,

²¹ [7] 2012/29/EU irányelv (3. pont), 20–24. cikk.

²² PROMISE, Barnahus minőségi szabványok: Útmutató az erőszak gyermekáldozatainak és tanúinak multidiszciplináris és intézményközi kezeléséhez, 2017, <https://barnahus.eu/wp-content/uploads/2025/01/PROMISE-Barnahus-Quality-Standards.pdf>

²³ Európai Tanács, Lanzarote-bizottság, Tematikus nyomonkövetési jelentések a Lanzarote-egyezmény végrehajtásáról, elérhető a www.coe.int/en/web/children/lanzarote-committee címen.

hogy a visszaélésekből és kizsákmányolásból való felépülés ritkán lineáris vagy időben korlátozott folyamat.

6. Személyre szabott megoldások kidolgozása a többszörösen sérülékeny gyermekek számára

A gyermekvédelemre vonatkozó általános megközelítések kudarcot vallhatnak éppen azoknál a gyermekeknél, akik a legnagyobb veszélyben vannak, mivel helyzetük nem felel meg azoknak a feltételezéseknek, amelyek alapján a mainstream szolgáltatásokat kialakították. A roma vagy más kisebbséghez tartozó gyermekek, a szegénységben élő gyermekek, a törvénnyel összeütközésbe kerülő gyermekek, az online kizsákmányolásnak kitett gyermekek, valamint a migráns és menekült gyermekek egymást átfedő sérülékenységgel szembesülnek, ami fokozhatja az ártalmakat, korlátozhatja a szolgáltatásokhoz való hozzáférést és alááshatja az intézményekbe vetett bizalmat. Az EU 2020–2030-as Roma Stratégiai Keretrendszer²⁴ hangsúlyozza, hogy olyan szakpolitikára és gyakorlatra van szükség, amelyet a kezdetektől fogva az ő sajátos körülményeik figyelembevételével alakítanak ki.

Különös figyelmet kell fordítani a fogyatékossgal élő gyermekekre, valamint a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekekre, akik aránytalanul nagy áldozattá válási kockázatnak vannak kitéve, és jelentős akadályokkal szembesülnek a hatékony gyermekvédelmi és támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés során. A speciális védelmi intézkedéseknek biztosítaniuk kell, hogy a fogyatékossgal élő és a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekeket ne csak megvédjék a káros hatásoktól, hanem érdemben meghallgassák, támogassák őket, és bevonják őket az életüket érintő döntéshozatalba.

Ez azt jelenti, hogy olyan szükségletfelméréseket kell elvégezni, amelyek a sérülékenységi kategóriák szerint bontják az adatokat, olyan támogatási útvonalakat kell kidolgozni, amelyek hozzáférhetőek azok számára is, akik esetleg bizalmatlanok a hatóságokkal szemben, vagy nyelvi akadályokkal küzdenek, valamint biztosítani kell, hogy az ezekkel a csoportokkal foglalkozó szakemberek célzott képzésben részesüljenek a kulturális különbségekre és traumára érzékeny megközelítéseket illetően. Ez azt is jelenti, hogy be kell vonni ezekből a közösségekből származó gyermekeket és az őket segítő szervezeteket az őket szolgáló beavatkozások kidolgozásába és értékelésébe.

7. Az adatgyűjtés és a tapasztalaton alapuló szakpolitikaalkotás megerősítése

A gyermekvédelemre és a gyermekek igazságszolgáltatására vonatkozó hatékony szakpolitika nem épülhet hiányos vagy széttagolt adatokra. Számos európai országban a nemzeti adatgyűjtési rendszerek nem adnak teljes képet a gyermekek áldozattá válásáról: a be nem jelentett bántalmazási formák – ideértve az online kizsákmányolást, a családon belüli erőszakot, az emberkereskedelmet és az intézményi környezetben elkövetett bántalmazást – nagyrészt láthatatlanok maradnak a hivatalos statisztikákban, ami torzítja az erőforrások elosztását és a beavatkozások kialakítását. Az EU Gyermekjogi Stratégiája felismeri ezeket a hiányosságokat, és kifejezetten kötelezi a tagállamokat az adatgyűjtés és a nyomonkövetési mechanizmusok megerősítésére.

²⁴https://commission.europa.eu/document/download/99cc0720-68c2-4300-854f-592bf21dceaf_en?filename=eu_roma_strategic_framework_for_equality_inclusion_and_participation_for_2020_-_2030.pdf

A nemzeti hatóságoknak olyan sztenderdizált, megfelelően bontott adatgyűjtési rendszereket kell kiépíteniük, amelyek lehetővé teszik az áldozattá vált gyermekeket érintő események gyakoriságának, a bejelentési arányoknak, a büntetőeljárások kimenetelének, valamint a különböző bűncselekmény-kategóriákban és sérülékeny csoportokban érintett 18 év alatti áldozatok tapasztalatainak nyomon követését. Ezeket a rendszereket független kutatási kapacitással és a politikák hatékonyságának rendszeres értékelésével kell kiegészíteni, hasonlóan ahhoz, ahogyan azt az FRA éves alapjogi jelentése is nyomon követi. Az adatstandardok európai szintű koordinációja – az EIGE, az FRA és az Eurostat támogatásával – lehetővé teszi az országok közötti érdemi összehasonlításokat, és azonosíthatja azokat a területeket, ahol a közös kihívások közös megoldásokat igényelnek.

8. A felelősségteljes és jogokon nyugvó média gyakorlatok előmozdítása

Az áldozattá vált gyermekeket érintő esetek médiában való bemutatása erősítheti a gyermekek jogainak megértését a szélesebb közvéleményben, de közvetlen kárt is okozhat a beazonosíthatóság, a szenzációhajhászat vagy a káros sztereotípiák állandósulása révén. Az UNICEF „Útmutatója a gyermekekről tudósító újságírók számára”⁽²⁵⁾ és az Európa Tanács „Ajánlása a gyermekek jogairól a digitális környezetben”⁽²⁶⁾ egyaránt hiteles hivatkozási pontokat nyújt olyan szakmai sztenderdek kidolgozásához, amelyek egyensúlyt teremtenek a nyilvánosság átláthatóság iránti érdeke és a gyermek magánélethez való joga, valamint a további ártalmaktól való védelem között.

Ezeket a sztenderdeket a média képviselői, gyermekvédelmi szakértők, jogi szakemberek és a releváns hatóságok közös együttműködés keretében dolgozhatják ki, biztosítva, hogy azok gyakorlati alapokon nyugodjanak és szakmailag hitelesek legyenek. Tekintettel arra, hogy az beazonosításra alkalmas információk milyen gyorsan és tartósan terjedhetnek az interneten, a sztenderdeknek kifejezetten a digitális és a közösségi média környezetére is ki kell térnie.

9. A határokon átnyúló együttműködés és tapasztalatcsere fenntartása

Az európai országokban az áldozattá vált gyermekek előtt álló kihívások szorosan összefüggenek egymással: az online kizsákmányolás definíció szerint határokon átnyúló jelenség, az emberkereskedelmi hálózatok szintén több joghatóságra terjednek ki, és egy ország jogi vagy eljárási keretrendszerében fennálló hiányosságok olyan sebezhetőségeket teremthetnek, amelyek a régió egész területén érintik a gyermekeket. Az olyan kezdeményezések, mint a FOSTER-projekt kerekasztal-beszélgetései, bebizonyították, hogy mennyire értékes a több országból származó szakemberek, kutatók, politikai döntéshozók és a civil társadalom összehozása a tapasztalatok megosztása, a közös akadályok azonosítása és a közös megoldások kidolgozása érdekében. Ezeket a formátumokat támogatni és máshol is be kell vezetni, az eredményeket pedig szisztematikusan dokumentálni és beépíteni az uniós szintű politikai folyamatokba. Az Európai Unió szerveinek, köztük az Európai Bizottságnak, az Európa Tanácsnak és az érintett ügynökségeknek – köztük az FRA-nak és az EIGE-nek – központi szerepük van az ilyen jellegű strukturált szakmai közösség elősegítésében és finanszírozásában, biztosítva, hogy az egyik országban szerzett tapasztalatok valamennyi országban előrelépést eredményezzenek.

²⁵ <https://www.unicef.org/eca/media/ethical-guidelines>

²⁶ Európai Tanács, Miniszteri Bizottság, CM/Rec(2018) ajánlás, <https://rm.coe.int/guidelines-to-respect-protect-and-fulfil-the-rights-of-the-child-in-th/16808d881a>

6.2 Országspecifikus ajánlások

A közös alapvetésekre építve az alábbi ajánlások a FOSTER-kezdemenyezésben részt vevő négy ország mindegyikében azonosított konkrét hiányosságokra vonatkoznak.

Bulgária

- Vezessenek be szakmai szttenderdeket a gyermekekkel foglalkozó ügyvédek és jogi képviselők számára, és biztosítsanak számukra egyenlő hozzáférést interdiszciplináris szakirányú képzéshez és folyamatos továbbképzéshez.
- A gyermekbarát kihallgatóhelyiségek („kék szobák”) számára rendelkezésre álló infrastruktúrát és módszertant következetesen használják.
- A roma közösségek körében a bejelentésekkel és a támogatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos akadályok felszámolása a közösségi mediátorokkal való folyamatos együttműködés, célzott tájékoztatási kezdeményezések és a kulturális szempontból megfelelő szolgáltatásnyújtás révén.
- Erősítsék meg az oktatási, igazságszolgáltatási és gyermekjóléti szektorok közötti hivatalos együttműködési mechanizmusokat a gyermekáldozatokkal kapcsolatos intézkedések széttagoltságának csökkentése érdekében.
- Erősítsék a gyermekeket érintő ügyekben alkalmazandó etikai tudósítási szabványok végrehajtását és felügyeletét a média-szabályozó hatóságokkal, újságírói szövetségekkel és az érintett szakmai szervezetekkel való együttműködés révén, a gyermekek érdekeit figyelembe vevő tudósítási gyakorlatok előmozdítása érdekében.
- A fiatalokú bűnözésre adott válaszrendszer be kell építeni az általános gyermekvédelmi infrastruktúrába annak megerősítésével vagy reformjával.

Görögország

- Bővítsék a Gyermekházak hálózatának személyzeti létszámát és földrajzi lefedettségét, hogy a gyermekáldozatokkal folytatott igazságügyi kihallgatások következetesen szakosodott létesítményekben, és ne rendőrkapitányságokon történjenek.
- Alakítsanak ki strukturált, hosszú távú utógondozási támogatást a gyermekek számára a „Gyermekház” folyamat lezárását követően, beleértve a mentális egészségügyi szolgáltatásokhoz való folyamatos hozzáférést is.
- Tisztázzák a polgári eljárások – például a gyámsági viták – és az ugyanazon gyermekkel kapcsolatos párhuzamos büntetőeljárások közötti eljárási koordinációt az ellentmondások és a késedelmek csökkentése érdekében.
- Biztosítsanak rendszeres képzést az igazságszolgáltatási szektor szakembereinek, beleértve az ügyvédek és a gyermekvédelmi szakembereket, a szerepek tisztázása és a koordinált válaszok megerősítése érdekében. Ennek keretében ki kell dolgozni és hivatalossá kell tenni az intézményközi együttműködési protokollokat, hogy időszerű, hatékony és következetes támogatás biztosítható legyen, függetlenül attól, hogy a gyermek áldozat-e vagy jogsértő cselekményt követett el, és

- Erősítsék a gyermekek jogsegélyhez és minőségi jogi képviselőhöz való hozzáférését, biztosítva az egyéni szükségleteikre szabott, azonnali és szakosodott támogatást.

Magyarország

- Dolgozzanak ki szakmaközi képzéseket annak érdekében, hogy harmonizálják az igazságügyben dolgozó, jogi, szociális, gyermekvédelmi, pszichológiai, egészségügyi és oktatási szakemberek által a gyermekek fejlődéséről, kompetenciájáról, autonómiájáról és jogairól (benne az érdemi részvételről) alkotott fogalmakat.
- Dolgozzanak ki hivatalos kommunikációs protokollokat a gyermekvédelmi intézmények, az igazságszolgáltatásban résztvevő szereplők és a szociális szolgálatok között, hogy csökkenjen az informális, személyes csatornákra való támaszkodás.
- Gondoskodjanak arról, hogy azok a gyermekek, akik egyszerre áldozatok és elkövetők is, olyan intézkedésekben részesüljenek, amelyek saját elszenvedett traumáikra is reflektálnak, és nem csupán bűnelkövető magatartásukra összpontosítanak.
- Intézményesítsék a FOSTER kerekasztalok modelljére építve a több érdekelt felet bevonó szakmaközi párbeszédmechanizmusokat, mint a nemzeti gyermekvédelmi politika kidolgozásának visszatérő elemét.

Szlovénia

- Folytassák a gyermekáldozatok számára létrehozott, a Barnahus-modell ihlette, multidiszciplináris struktúrák fejlesztését.
- Bővítsék a fiatalok bűnelkövetőkkel szemben alkalmazott, rehabilitációra irányuló intézkedéseket, amelyek a viselkedés társadalmi és pszichológiai gyökereit kezelik, építve az áldozattá válás és a bűnelkövetés közötti elismert átfedésre.
- Biztosítanak megfelelő forrásokat a speciális nyomozási szakértelem fenntartásába, a megelőző programokba és a digitális írástudásra irányuló kezdeményezésekbe, hogy reagálni lehessen az online csábítás (grooming) és kizsákmányolás egyre kifinomultabb formáira.
- Készítsenek célzott, kulturálisan érzékeny protokollokat a roma lányok körében előforduló korai és kényszerházasságok kezelésére, amelyek határozottan védik a gyermekek jogait, miközben konstruktív párbeszédet folytatnak az érintett közösségekkel.

7. Következtetések

A bűncselekmények áldozataivá vált gyermekek jogainak védelme a büntetőeljárások során alapvetően azoknak az elveknek a következetes alkalmazását jelenti, amelyekről már jelentős nemzetközi, európai és szakmai konszenzus alakult ki: a gyermekek jogbirtokosok, nem csupán védelem tárgyai; megfelelően tájékoztatni kell őket, érdemben meg kell hallgatni őket, és

lehetővé kell tenni számukra, hogy érdemben részt vegyenek az őket érintő eljárásokban; meg kell védeni őket a másodlagos áldozattá válástól; és hogy a hatékony védelem az igazságszolgáltatás, a gyermekvédelem, az egészségügy, az oktatás és a civil társadalom szereplői közötti tartós együttműködéstől függ.

A FOSTER kerekasztal-beszélgetéseken és a zárókonferencián összegyűjtött tapasztalatok azt mutatják, hogy ezen elvek megvalósításának fő akadály a legtöbb esetben nem a jogi normák hiánya, hanem a normák és a mindennapi intézményi gyakorlat között fennálló tartós szakadék. E szakadék áthidalásához hosszú távú és fenntartható beruházásokra van szükség a szakmai képzés terén, a multidiszciplináris modellek (pl. Barnahus-típusú intézmények) megszilárdítására és kiterjesztésére, intenzívebb és formalizáltabb intézmény-és szakmaközi együttműködésre, valamint a többszörös és egymást átfedő sérülékenységekkel küzdő gyermekek számára célzott intézkedésekre. Ehhez továbbá olyan folyamatos nemzetközi párbeszédre is szükség van, amelyet a FOSTER projekt is előmozdított, lehetővé téve a különböző országok eltérő rendszereiben dolgozó szakemberek számára, hogy tanuljanak egymás tapasztalataiból, és közösen dolgozzanak ki egy következetesebb és valóban gyermekközpontú megközelítést egész Európában az áldozattá vált gyermekeket érintő eljárásokhoz.

Hivatkozások

- Az Egyesült Nemzetek Szervezete Gyermek jogairól szóló egyezménye (1989).
- Az ENSZ iránymutatásai a bűncselekmények gyermekáldozatai és tanúi ügyeinek igazságszolgáltatásáról, az ECOSOC 2005/20. számú határozata.
- A Gyermkek jogairól szóló egyezmény gyermekkereskedelemtől, gyermekprostitúciótól és gyermekpornográfiáról szóló Fakultatív Jegyzőkönyve (2000).
- Az Európa Tanács Egyezménye a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális bántalmazás elleni védelméről (Lanzarote-i Egyezmény, 2007).
- Az Európa Tanács emberkereskedelem elleni fellépésről szóló egyezménye (2005).
- Az Európa Tanács egyezménye a nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak megelőzéséről és leküzdéséről (Isztambul-i Egyezmény, 2011).
- Az Európa Tanács Gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010).
- Az EU Alapjogi Chartája (24. cikk).
- A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályokat megállapító 2012/29/EU irányelv, módosított változatban (2025. december 10-i politikai megállapodás; az Európai Parlament plenáris ülésén történő elfogadása: 2026. május).
- A gyermekek szexuális bántalmazása és szexuális kizsákmányolása, valamint a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló 2011/93/EU irányelv; átdolgozási javaslat COM(2024) 60 végleges, 2026 közepétől tárgyalás alatt.
- (EU) 2024/1385 irányelv a nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak elleni küzdelemről.
- Az Európai Bizottság (EU) 2024/1238 ajánlása.
- Európai Bizottság, az EU Gyermekjogi Stratégiája, COM(2021) 142 végleges.
- A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása az Európai Gyermekgarancia létrehozásáról.
- FOSTER-projekt, jelentés a nemzeti és nemzetközi hálózatépítési tevékenységekről (2026, bizalmas dokumentum).
- [FOSTER képzési igényfelmérés összefoglaló jelentése, 2025.](#)
- [UNICEF, Guidelines for journalists reporting on children.](#)

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission – Directorate General for Justice and Consumers (granting authority). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.